

Program polityki zdrowotnej "Fluoryzacja zębów uczniów Gminy Czerniejewo"

1. Opis problemu zdrowotnego

Zgodnie z definicją Światowej Organizacji Zdrowia próchnica to umiejscowiony proces patologiczny, pochodzenia zewnątrz ustrojowego, który prowadzi do odwapnienia i rozpadu twardych tkanek zęba. Głównym czynnikiem odpowiedzialnym za jej rozwój są bakterie wytwarzające kwasy niszczące szkliwo, w procesie rozkładu cukrów obecnych w produktach żywnościowych. Ze względu na kształt anatomiczny zębów, miejscem narażonym na powstawanie ognisk choroby próchnicowej jest powierzchnia żująca zębów bocznych.

Próchnica zębów jest jednym z najbardziej rozpowszechnionych schorzeń cywilizacyjnych. Według Światowej Organizacji Zdrowia szacuje się, że może ona dotyczyć 60 -90 % populacji dzieci i młodzieży w wieku szkolnym. Próchnica jest procesem chorobowym, który może pojawić się już w zębach mlecznych w pierwszym roku życia dziecka. Pomiędzy 2 a 3 rokiem życia występuje u 35 – 50% dzieci, między 3 a 4 rokiem życia próchnica występuje u 56 – 60% dzieci, a wieku 6 – 7 lat występuje u prawie 100% dzieci. Na podstawie badań epidemiologicznych stwierdza się, że blisko 90% dzieci 12 .letnich w Polsce ma próchnicę. Pomiędzy 5. a 12. rokiem życia, ok. 89,3% dzieci miało przynajmniej jeden ząb szósty dotknięty próchnicą.

Rozwojowi początkowych etapów próchnicy można zapobiec poprzez niespożywanie pokarmów i napojów o dużej zawartości cukru, systematyczne i dokładne oczyszczanie zębów oraz używanie pasty z fluorem.

Na podstawie rozmów przeprowadzonych ze stomatologami mającymi gabinety stomatologiczne na terenie gminy Czerniejewo wynika, że próchnica zębów jest powszechnym problemem dotyczącym w dużej mierze dzieci/ młodzieży w wieku szkolnym, stąd realizacja przedsięwzięć zmierzających do edukacji, minimalizacji próchnicy jest jak najbardziej wskazana.

Odnalezione wytyczne kliniczne m.in. European Academy of Paediatric Dentistry (EAPD) 2009, American Dental Association Council on Scientific Affairs (ADA) 2002 - 2009, wskazówki Polskiego Towarzystwa Stomatologicznego wskazują najważniejsze zalecenia dotyczące profilaktyki próchnicy i zachowania odpowiedniej higieny jamy ustnej wśród dzieci i młodzieży. Należą do nich:

- dwukrotne w ciągu dnia szczotkowanie zębów pastą z fluorem,
- fluorowanie wody pitnej oraz codzienna ekspozycja na fluor przyjmowany z wodą,
- okresowe i regularne kontrolne wizyty stomatologiczne, których odstęp czasowy powinien być dostosowany indywidualnie do pacjenta,
- zdrowa dieta szczególnie w zakresie spożywania cukrów m.in. w przypadku pragnienia dziecko powinno pić wodę, posiłki zawierające cukry powinny być spożywane przez dzieci zagrożone próchnicą nie częściej niż 3-4 razy w ciągu dnia,
- prowadzenie działań edukacyjnych mających na celu podnoszenie świadomości wśród dzieci/uczniów na temat znaczenia zachowania odpowiedniej higieny jamy ustnej. Działania te powinny być skierowane do dzieci / rodziców. Uświadomienie znaczenia problemu oraz kształtowanie odpowiednich postaw i nawyków ma kluczowe znaczenie w codziennych działaniach, które mają na celu wyeliminowanie próchnicy.

Liczne dowody naukowe rekomendują przedszkolne i szkolne programy prewencji próchnicy, które powinny być uzupełnieniem świadczeń gwarantowanych finansowanych przez NFZ

Alternatywnymi świadczeniami stomatologicznymi są:

- badanie lekarskie stomatologiczne z instruktą higieny jamy ustnej 1 raz w okresie 12 miesięcy,
- badanie lekarskie kontrolne 3 razy w okresie 12 miesięcy,

- badanie lekarza specjalisty z krótką pisemną oceną i wskazaniami diagnostyczno - terapeutycznymi dla lekarza prowadzącego, bez powiązania z innymi świadczeniami gwarantowanymi,
- zabezpieczenie bruzd zębów szóstych lakiem szczelinowym - 1 raz do ukończenia 7. roku życia,
- lakierowanie wszystkich zębów stałych nie częściej niż 1 raz na kwartał - za każdą 1/4 łuku zębowego,
- usunięcie złogów nazębnych nie częściej niż 1 raz na 6 miesięcy w obrębie całego uzębienia.

Wykaz oraz warunki realizacji świadczeń gwarantowanych z zakresu leczenia stomatologicznego określa Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dn. 6 listopada 2013r. w sprawie świadczeń gwarantowanych z zakresu leczenia stomatologicznego (Dz. U. 2013 poz. 1462 ze zm.).

W/w świadczenia dot. świadczeń przewidzianych dla dzieci i młodzieży do ukończenia 18 roku życia (zał. nr 2 do w/w Rozporządzenia).

Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Zdrowia z 24 września 2013 r. w sprawie świadczeń gwarantowanych z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej do zakresu świadczeń pielęgniarstwa/higienistki szkolnej należy m.in. prowadzenie u uczniów szkół podstawowych (kl. I – VI) grupowej profilaktyki fluorkowej.

2. Cele programu

2.1 Cel główny:

- objęcie działaniami profilaktycznymi (fluoryzacja zębów) jak największej grupy uczniów klas gimnazjalnych gminy Czerniejewo,

2.2 Cele szczegółowe:

- zwiększenie wiedzy uczniów na temat znaczenia higieny jamy ustnej, wizyt kontrolnych u stomatologa i właściwego odżywiania,
- zwiększenie wiedzy rodziców uczniów objętych fluoryzacją nt. znaczenia higieny jamy ustnej, wizyt kontrolnych u stomatologa i właściwego odżywiania.

2.3. Oczekiwane efekty:

- wzrost świadomości uczniów i ich rodziców nt. konieczności prawidłowej higieny jamy ustnej i wizyt kontrolnych u stomatologa,
- zmiana nawyków żywieniowych dzięki zwiększeniu świadomości uczniów/ rodziców o wpływie nieprawidłowego odżywiania na powstawania próchnicy zębów.

2.4. Mierniki efektywności:

- liczba uczniów objętych fluoryzacją zębów,
- liczba uczniów, u których zwiększył się poziom wiedzy nt. znaczenia higieny jamy ustnej, wizyt kontrolnych u stomatologa i właściwego odżywiania (ankietyzacja przed i po zakończeniu programu),
- liczba rodziców uczniów objętych fluoryzacją u których zwiększył się poziom wiedzy nt. znaczenia higieny jamy ustnej, wizyt kontrolnych u stomatologa i właściwego odżywiania (ankietyzacja przed i po zakończeniu programu).

3. Adresaci programu:

Program skierowany będzie do uczniów klas I ,II i III gimnazjów na terenie gminy Czerniejewo. Według arkuszy organizacyjnych szkół na rok szkolny 2016/ 2017 w Gimnazjach, dla których gm. Czerniejewo jest organem prowadzącym jest ok. 200 uczniów.

Udział w programie będzie dobrowolny, bezpłatny, na podstawie pisemnej zgody rodziców/ opiekunów prawnych uczniów.

Rodzice/ opiekunowie prawni uczniów w/w klas będą objęci akcją informacyjno - edukacyjną. Podczas wywiadówek w szkołach rodzice zostaną powiadomieni o możliwości udziału dziecka w projekcie. Informacja o realizacji programu zostanie również zamieszczona na stronie internetowej Urzędu Miasta i Gminy Czerniejewo oraz na stronie internetowej szkół w Czerniejewie i w Żydowie.

4. Organizacja programu:

Realizator programu zostanie wyłoniony w drodze konkursu zgodnie z ustawą o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2015 r. poz. 581 ze zm.).

Etapy postępowania konkursowego: przygotowanie procedury konkursowej, ogłoszenie konkursu na składanie ofert, składanie ofert, posiedzenie komisji konkursowej, rozstrzygnięcie konkursu, ogłoszenie wyników, podpisanie umowy z wykonawcą.

Z rodzicami/opiekunami prawnymi i uczniami zostanie zorganizowane spotkanie informacyjno - edukacyjne. W spotkaniu weźmie udział Realizator programu. Podczas spotkania zostanie przeprowadzona edukacja w zakresie wskazanym w programie, zostaną wydane oświadczenia w zakresie wyrażenia zgody na udział w fluoryzacji zębów. Wśród rodziców zostanie przeprowadzona ankieta dotycząca poziomu wiedzy nt. higieny jamy ustnej (przed rozpoczęciem i po zakończeniu programu - analiza porównawcza), następnie zostanie przeprowadzona fluoryzacja (5 cykli co 2 tygodnie). Równoległe będzie prowadzona akcja informacyjno - edukacyjna za pomocą strony internetowej Urzędu M i G Czarniejewo, stron internetowych szkół, tablic informacyjnych, lokalnej prasy. Oferent wyłoniony w drodze konkursu dokona wyboru producenta i zakupi szczoteczki oraz pasty z fluorem (preparat musi posiadać aktualny termin ważności oraz spełniać wymogi określone w ustawie o prawie farmaceutycznym, ustawie o wyrobach medycznych). Realizator rozliczy się z wykonania programu poprzez przedłożenie faktury , wykazu osób objętych fluoryzacją oraz sprawozdania końcowego.

5. Koszty:

Szacuje się, że koszt jednej usługi na ucznia wyniesie ok. 30,00 zł (edukacja, ankietyzacja, przeprowadzenie fluoryzacji). Środki na realizację programu zaplanowano w budżecie gminy Czarniejewo w wysokości 6.000,00 zł (Dział 801, Rozdział 80195, § 4300).

Materiały edukacyjne zostaną przygotowane ze środków własnych.

6. Monitorowanie i ewaluacja:

Monitorowanie przebiegu programu będzie polegało na prowadzeniu przez Realizatora programu rejestru uczniów objętych fluoryzacją zębów, który zostanie przedłożony przy rozliczeniu. Gmina Czarniejewo pozostanie w kontakcie z Realizatorem, co umożliwi wykrycie ewentualnych zagrożeń i/lub trudności w realizacji programu.

Uczestnicy programu będą mogli zgłaszać do Realizatora lub bezpośrednio do Urzędu M i G Czarniejewo (osobiście , pisemnie lub za pośrednictwem drogi e-mail) uwagi dotyczące przebiegu programu.

Kryteria oceny efektywności:

- liczba uczniów objętych działaniami edukacyjnymi,
- liczba rodziców/ opiekunów prawnych objętych działaniami edukacyjnymi,
- liczba uczniów objętych fluoryzacją zębów.

Oczekiwane efekty:

- objęcie fluoryzacją jak największej liczby uprawnionych uczniów,
- zwiększenie świadomości uczniów/ rodziców/ opiekunów prawnych nt. znaczenia higieny jamy ustnej (wyniki ankiet przed i po programie),
- poprawa stanu uzębienia uczniów objętych programem.

6. Okres realizacji:

Realizację programu przewiduje się na okres od września do grudnia 2016 r.

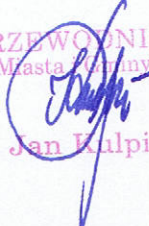
Uwagi:

Poza działaniami przewidzianymi w ramach przedstawionego programu finansowanymi z budżetu gm. Czarniejewo, ustalono również ze stomatologami z terenu gm. Czarniejewo, że dokonają oni (bezpłatnie) przeglądu jamy ustnej uczniów szkół. O wynikach przeglądu zostaną poinformowani rodzice/ opiekunowie prawni uczniów.

Źródła informacji:

- strona internetowa Agencji Oceny Technologii Medycznych i Taryfikacji w Warszawie (opinie samorządowych programów polityki zdrowotnej),
- dane epidemiologiczne oraz wyniki badania OMNIBUS nt. świadomości i zachowań Polaków w zakresie zdrowia jamy ustnej, przeprowadzonego na zlecenie ACFE
- Rozporządzenie Min. Zdrowia z dnia 6.11. 2013r. w sprawie świadczeń gwarantowanych z zakresu leczenia stomatologicznego.

PRZEWODNICZĄCY
Rady Miasta Gminy Czerniejewo

Jan Kulpiński